

Itä-Afrikan teitä ja raiteita halkoen

26.10.2026 0.00

Kaksituhatta kilometriä Tansanian rannikolta kohti Afrikan sydänmaita on sukellus paikalliseen elämään. Kuusi tuntia kestävästä tukalasta bussimatkasta voi jopa nauttia, kun onnistuu kääntämään itsensä itäafrikkalaiselle taajuudelle.

Vajaat tuhat kilometriä pitkä Central Linen rautatie rakennettiin Tansanian taloudellisen keskuksen Dar es Salaamin ja Tanganjikajärven välille yli sata vuotta sitten. Kello kannattaa tällä kahden vuorokauden junamatkalla unohtaa, sillä matkan kokonaiskesto on joustava. Itäisessä Afrikassa aikaa on turha hoputtaa.

Menneitä vuosikymmeniä henkivän ruosteisen junan pillit viheltävät ja rannikon vehreät maisemat vaihtuvat vähitellen sisämaahan edetessä kuivempaan savanniin ja aroon. Siellä täällä akasiapuiden välissä valtavat apinanleipäpuut kohoavat taivasta vasten kuin tietä viitoittaen ja punaisen maan ympäröimien kylien lapset vilkuttavat ohi matkaaville.

Väliasemilla kauppiaiden kädet kurottavat ikkunoille myydäkseen punottuja koreja, sokeriruokoa, banaaneja, teetä ja *vitumbuaseja*, pinnalta rapeita riisipullia. Pääkaupunki Dodomassa pysähtyessä matkaevääksi kannattaa metsästää viinirypäleitä, sillä kaupunki on tunnettu myös Tansanian viinikeskuksena. Viiniä alettiin valmistaa italialaisten lähetyssaarnaajien aloitteesta 1900-luvun alussa.

Ravintolavaunu palvelee aamuvarhaisesta iltamyöhään, tosin kylmästä oluesta voi vain uneksia. Pimeys laskeutuu hetkessä ja kirkas tähtitaivas erottuu selkeästi junan ikkunasta kurkottavalle. Hytteihin tarjoiltu päivällinen täytyi syödä pimeässä, sillä rikkinäiset halogeeniputket välkkyivät levottomasti junan kolistaessa hämärän autiomaan läpi.

Jos käynti kyykkykäymälässä ajoittain voimakkaasti nytkähtelevässä junassa onnistuu, on junalla matkustaminen lukuisista varoituksista huolimatta miellyttävä ja edullinen tapa taittaa matka Tansanian läpi. Arvotavaroita kannattaa kuitenkin kantaa mukana ja hytin ikkunoita pitää säpissä, sillä varkaudet ovat yleisiä.

Kolmantena päivänä puolilta päivin juna saapuu pienen rajakaupunki Kigoman asemalle. Tämä läntinen ja syrjäinen Tansanian kolkka sijaitsee maailman toiseksi suurimman ja syvimmän jmakean veden järven, Tanganjikan, rannalla ja houkuttelee puoleensa vain harvoja vierailijoita.

Paikallisen perheen luona yöpyminen on unohtumaton kokemus ja tansanialainen rakkaudella haudutettu kotiruoka koko matkan herkullisimpia makuelämyksiä. Talon pihalla määkii vuohi, joka on määrä teurastaa nuorimman lapsen syntymäpäiville. Chapatin, rieskamaisen leivän valmistamisen oppii parhaiten juuri näitä aterioita loihtivilta perheenäideiltä.

Kigoman vetonaula on Gomben kansallispuisto, jonka teki maailman kuuluksi **Jane Goodall** tutkiessaan simpanssien, geeniperimältään ihmistä lähimpänä olevan lajin käyttäytymistä.

Katsellessa poikasten hyppimistä puun latvalta toiselle, jyrkkää vuorenseinämää pitkin kiipeäminen aikaisin aamusta on jo unohtunut ja hikikarpalot kuivuneet. Ikivihreissä metsissä voi törmätä myös muun muassa vihermarakatteihin sekä useisiin trooppisiin lintulajeihin.

Auringonlaskun aikaan sadat puiset kalastajaveneet lähtevät lyhtyineen vesille valaisten horisontin. Puhelinverkkoyhteyden saisi laiturin nokasta, mutta muun maailman ulottumattomissa oleminen tuo oman lisämausteensa kokemukselle.

Luonnonpuistovierailu on mahdollista Kigomasta käsin päiväseltään, mutta edullisempi ja seikkailullisempi vaihtoehto on neljä tuntia kestävä kyyti rahti- ja matkustajalaivalla.

Veneeseen on lastattu sadan hengen lisäksi kymmenittäin riisisäkkejä, metallikankia, kanoja ja pahvilaatikoita. Kun kyytiin ryhdytään vielä vierittämään paljun kokoista kaasupulloa, peittyvät veneen kylkeen kissankokoisin kirjaimin kirjoitetut sanat 'Jumala pelastaa.' Laidan yli roikkuvat varpaat hipovat vettä ja käynti on maisemien ihasteluun sopivan verkkaista.

Kuuden tunnin matka Kigomasta Burundin pääkaupunki Bujumburaan taittuu jaetuilla takseilla tai päivittäisillä ja suorilla linja-autoyhteyksillä.

Länteen siirryttäessä maisemat vaihtuvat vuoristoksi ja swahilin kieli kirundiin ja ranskaan. Kuoppaisia ja pölyisiä teitä täyteen ahdetussa minibussissa ei voi suositella ahtaita paikkoja kammoksuvalle, vaikka niiden väitetään olevan turvallisempi vaihtoehto etenkin öiseen aikaan.

Burundin viides sija maailman köyhimpien valtioiden listalla ei ole pääkaupungissa niin alleviivattua kuin voisi kuvitella. Tanganjikajärven rannalla sijaitseva Bujumbura on 80-luvulle jämähtänyt pääkaupunki, joka on kuuluisa vilkkaasta yöelämästään ja elämäniloisista ihmisistään.

Casino-yökerhon sisustuksessa ovat edustettuina punainen samettiverhoilu ja kattopaneelit välkkyvät neonväreissä tuoreimman nigerialaisen tanssihitin tahdissa.

Alta aikayksikön ihmismassasta ojentuva käsi vetää mukaan parketille, eikä tanssittajista ole pulaa. Paikallisilla ovat rytmit vahvasti verissä. Ugandalainen Warangi-ginijuoma virtaa kaupungin useiden muiden yökerhojen tapaan aamun pikkutunneille asti, myös arkipäivinä.

Bujumburan keskusmarkkinat ovat vierailemisen arvoiset ja järvi tarjoaa yhdet koko Afrikan kauneimmista sisämaan rannoista. Muutama kilometri kaupungista pohjoiseen sijaitsee alueen paras uimaranta Saga beach.

Ruokapuolessa esillä ovat lihan ja järven antimien ohella banaani, kassava, peruna, jäykkä maissipuuro ugali ja palkokasvit. Ruokalista on usein vain suuntaa antava, sillä ravintoloissa tarjotaan sitä, mitä keittiöstä sattuu löytymään.

Salaatin tilatessaan eteensä saattaa saada vain lautasellisen raakaa sipulia sekoitettuna paksuun majoneesiin. On myös hyvä huomata, että olut tarjoillaan ilman erillistä mainintaa yleensä lämpimänä.

Burundia vuosikymmeniä riepotellut etninen konflikti kahden heimon, hutujen ja tutsien välillä ja 1993 syttynyt sisällissota näivettivät matkailun, Vierailijoiden määrä on pysynyt aisoissa tähän päivään asti.

Sota on ohi, eikä maa ole ollut yhtä rauhallinen moneen vuoteen. Tosin suuri osa kauniista vaellusreiteistään kuuluisasta valtiosta on edelleen matkailijoiden ulottumattomissa vallitsevan epävakaan tilanteen ja heikon infrastruktuurin vuoksi.

Ajomatka sisämaan läpi on maisemallisesti kaunis, mutta pääkaupungin ulkopuolella matkustamista pimeään aikaan ei suositella.

Burundin pohjoispuolella sijaitsevaa Ruandaa ei turhaan kutsuta tuhannen kukkulan maaksi, sillä rajan jälkeen ikkunasta avautuu kilometrikaupalla banaaniviljelmien täyttämiä vehreitä kumpuja.

Maailmalla valtio yhdistetään edelleen valitettavan usein vain kolonialismin aikana syntyneiden etnisten jännitteiden johtamaan kahdenkymmenen vuoden takaiseen kansanmurhaan.

Sisällissodan jälkeen maassa on kuitenkin tapahtunut uskomaton kehitys ja matkailu kukoistaa jälleen. Ulkomaiset investoinnit nostavat pääkaupunkiin uusia rakennuksia ja saavat sen vaikuttamaan alati keskeneräiseltä. Kigali onkin saavuttamassa koko itäisen Afrikan miellyttävimmän ja turvallisimman pääkaupungin mainetta.

Aseistetut sotilaat partioivat tien kulmissa, mutta kukkivat puut ja puistikot tuovat katukuvaan viihtyisyyttä. Nuoret pukeutuvat länsimaalaisittain ja langaton verkko löytyy useammasta ravintolasta.

Kaupunki saattaa aluksi tuntua vaikeasti hahmotettavalta, mutta selkiytyy kukkuloita ylös ja alas vaellellessa muutamassa päivässä.

Kigalista ei tule lähteä vierailematta kansanmurhan muistokeskuksessa. Museon ruusuntuoksuiseen ja lintujen viserryksen täyttämään puutarhaan on haudattu 259 000 uhrin jäänteet.

Sen lisäksi, että kaksikymmentä vuotta sitten päättynyt konflikti tappoi yli miljoona ihmistä, jätti se jälkeensä satoja tuhansia orpoja ja haavoittuneita sekä runsaat kaksi miljoonaa pakolaista.

Kansanmurhan aikaan suojapaikan vainotuille tarjonnut Hôtel des Mille Collines toimii edelleen luksushotellina ja on inspiroinut lukuisia kirjailijoita ja elokuvantekijöitä. Keskustan kukkuloilla komeilevalta hotellilta avautuu iltaisin kaupungin valomeri.

Alle tunnin matkan päässä Kigalista etelään sijaitsevat Nyamatan ja Ntaraman kirkot olivat etnisen puhdistuksen karmeimpia joukkoteurastuspaikkoja. Tulomatkalla retken aikana tutuksi tullut nuori ja hyväntuulinen mopokuski kertoo menettäneensä kansanmurhassa koko perheensä, pikkuveljeään lukuun ottamatta.

Vierailut kansanmurhan muistopaikoilla ovat ahdistavia kokemuksia, mutta oiva keino oppia ymmärtämään maan historiaa ja ihmisiä, sillä kauheuksien jättämät traumat ja muistot elävät edelleen lähes jokaisessa ohikulkijassa.

Kigalilla on kuitenkin paljon muutakin tarjottavaa. Belgian siirtomaa-aika jätti perinteiseen ruokakulttuuriin ripauksen eurooppalaisuutta. Ravintoloiden taso on erinomainen ja ne tarjoilevat makuja aina ranskalaisesta keittiöstä meksikolaiseen.

Maan erikoisuus ovat joko lihan, kalan tai kasvisten kanssa huolella haudutetut banaanimuhennokset agatogot, keitetty banaanimurska matoke sekä banaanista valmistettu olut ja viini.

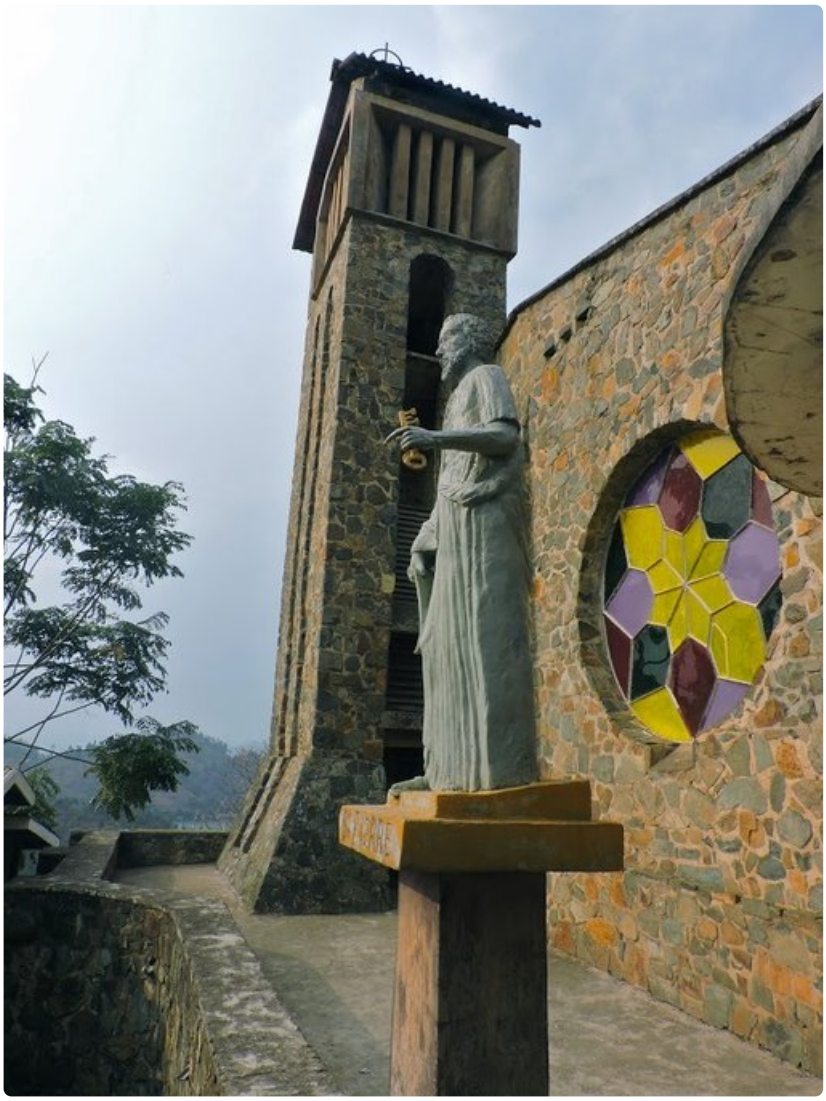
Kahvi on Ruandan suurimpia vientituotteita, mikä ei kuitenkaan ole herättänyt henkiin paikallista kahvilakulttuuria. Maan erikoisuuksia ovat punotut korit, batiikkikankaat, rummut ja imigongo-maalaukset. Kigalin lähinnä matkailijoille suunnatulla Caplakin markkinapaikalla raskas hinnan tinkaaminen on sääntö eikä suositus.

Ruandan läntistä rajaa ja unenomaista Kibuyen kaupunkia kukkuloilta käsin lähestyttäessä Kiwu-järvi näyttää aamu-usvassa satumaiselta jyrkkien rinteiden laskeutuessa tumman turkoosiin veteen.

Rannalta voi vuokrata edullisesti veneen sekä kuskin ja lähteä tutustumaan saaristoon.

Keskustan läheisellä jyrkänteellä sijaitsee kauniilla lasimaalauksilla koristettu kansanmurhan muistokirkko uskomattomalla maisemalla yli järven. Vain muutaman vuosikymmen takaiset kauheudet on vaikea kuvitella samoille paikoille, joissa kirkkoväki rientää hymyillen sunnuntaimessuun ja rannalta kaikuu iloinen kuoromusiikki.

Itäinen Afrikka on muutakin kuin selviytymistä, kurjuutta ja varoittavia tarinoita. Mutta se ei myöskään ole vain safareita, trooppisia sademetsiä ja paratiisirantoja.

Kaiken tämän keskellä asuu tutustumisen arvoisia ihmisiä, ystävällisyyttä ja hymyjä. Matkailija, joka jakaa päivän arkea, penkin kuuden tunnin bussimatkalla tai vain aterian paikallisten kanssa, oppii enemmän myös kohdemaansa kulttuurista.

REITIN FAKTAT

Matkan pituus: 2000 kilometriä
Kesto: 2-3 viikkoa
Maat: Tansania, Burundi ja Ruanda
Kielet: Tansanian puhutuin kieli on englanti, Burundin kirundi ja Ruandan kinja-ruanda. Ranskalla ja englannilla pärjää kiitettävästi, mutta tervehdysten ja perussanaston opetteleminen ei koskaan ole haitaksi.
Valuutta: Tansanian shillinki, Burundin frangi sekä Ruandan frangi.

HYVÄ TIETÄÄ
Rajamuodollisuudet: Rajanylityksiä varten kannattaa varata paikallisia frangeja, vaikka maitse matkustavien turistiviisumi tulee maksaa Yhdysvaltain dollareissa. Ruanda myöntää maitse saapuville kuukauden, Burundi kolmen päivän turistiviisumin. Ruandan viisumia tulee anoa vähintään muutama viikko ennen maahan saapumista. Muovipussit ovat maassa kiellettyjä ja rajaviranomaiset saattavat tarkastaa laukut.

Terveys: Perusrokotteiden lisäksi keltakuumerokotus on alueella matkustaessa pakollinen. Todistuksena tästä leimalla varustettua rokotuskorttia tulee kantaa mukanaan, sillä sitä saatetaan kysyä rajoilla. Malarialääkitys kannattaa hoitaa hyvissä ajoin, sillä sen syöminen täytyy usein aloittaa jo ennen kohteeseen saapumista.

Asuminen ja liikkuminen: Ulkomaiset avustustyöntekijät ovat nostaneet Bujumburan ja Kigalin hotellien hinnat taivaisiin, mutta edullisempia vaihtoehtoja löytyy keskustan ulkopuolelta. Kätevimmin Kigalissa pääsee ympäriinsä mopotakseilla, joita partioi joka tienkulmassa. Bujumburassa riksoilla ja jalan liikkuminen on päiväsaikaan turvallista, mutta pimeän laskeuduttua on suositeltavaa käyttää takseja.

Muuta huomioitavaa: Etenkin Tansanian puolella kannattaa varmistaa, ettei aikatauluja ole ilmoitettu swahiliajassa. Itä-Afrikassa ajan lasketaan alkavan auringon noustessa ja päättyvän sen laskuun, länsimaisten keskipäivän ja yön sijaan. Keskiyöllä ja keskipäivällä kello on siis swahiliksi kuusi ja aamu- ja iltaseitsemän ilmoitetaan kello yhtenä.

NÄHTÄVYYKSIÄ MATKAN VARRELLA

Läntinen Tansania: Kirkasvetinen Tanganjika-järvi on oiva sukelluskohde, sillä se on koti lukuisille kauniille ja kotoperäisille kalalajeille. Suurin osa matkailijoista saapuu alueelle kuitenkin Gomben ja Mahale-vuorten simpanssiyhteisöjen vuoksi.

Burundi: Pieni maa, jossa useimmat nähtävyydet sijaitsevat päivämatkan päässä pääkaupunki Bujumburasta. Rusizin kansallispuisto asuttaa muun muassa virtahepoja ja laajan valikoiman erilaisia lintulajeja.
Pienellä kivisellä pyramidilla merkatun Niilin eteläisimmän lähteen, Source de Nilin lähettyviltä löytyy kuumia lähteitä, joissa lepuutella kävelyn rasittamia jalkoja.
Maan toisiksi suurimman kaupungin Gitegan eteläpuolelta löytyy Chutes de la Kareran kauniit vesiputoukset.

Ruanda: Parasta antia ovat Volcansin kansallispuisto ja uhanalaiset sumuisten vuorten gorillat, jotka **Dian Fossey** teki tutkimuksillaan kuuluisiksi. Niiden luona vierailulla on kuitenkin 750 dollarin hintalappu ja vaellus kannattaa varata kuukausia etukäteen.
Etelässä vain muutama sata kilometriä päiväntasaajalta sijaitseva Nyungwen on koko Afrikan vanhimpia ja lajien moninaisuudeltaan rikkaimpia sademetsiä, jonka siimeksessä asustaa lukuisia uhanalaisia lajeja.
Idässä lepäävän Kiwu-järven rantaviivaa noudatteleva ja teeviljelmiä halkova bussimatka Gisenyin rantakaupungista Kibuyeen on yksi maan kauneimpia reittejä.

PLUSSAT
o Tuoreita hedelmiä saa joka kadun kulmasta
o Ihmiset ovat ystävällisiä ja avuliaita
o Edulliset ja laadukkaat käsityöt
o Massamatkailu ei ole vielä pilannut tätä kolkkaa

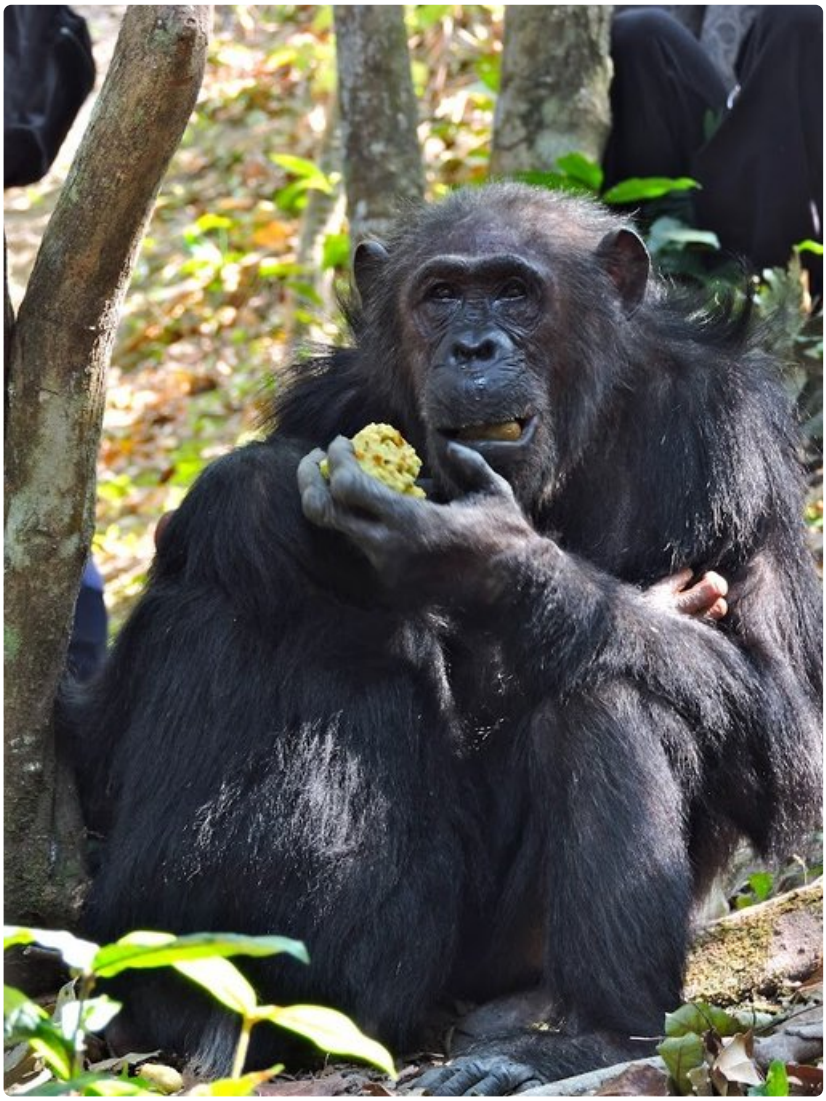
MIINUKSET
o Rajalliset netti- ja puhelinverkkoyhteydet
o Ryöstöt ja taskuvarkaudet ovat yleisiä
o Bussikuskit ovat hurjapäisiä
o Joustaviin aikatauluihin täytyy sopeutua

TEKSTI ja KUVAT: PÄIVI LAKKA

SUZUKI